

РЕЦЕНЗІЯ

доктора педагогічних наук, професора

Бойченко Марини Анатоліївни

на дисертацію ДУН ХАО

«Формування мистецького світогляду підлітків

у процесі співацького навчання»,

подану на здобуття ступеня доктора філософії

зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Актуальність теми зумовлена необхідністю виховання особистості нової генерації, яка характеризується інноваційним світоглядом та всебічною обізнаністю в галузі культури і мистецтва. Особливої уваги в цьому контексті потребує процес формування мистецького світогляду підлітків у процесі співацького навчання, оскільки останнє має потужний потенціал для формування визначеної якості.

Актуальність досліджуваної проблеми посилюється виявленими Дун Хао суперечностями між: зростаючою потребою кожної нації у збереженні культурних надбань та реальним станом сформованості мистецько-світоглядних орієнтирів підростаючого покоління; доцільністю навчальної практики в науково доведеній системі формування мистецького світогляду підлітків і недостатнім рівнем теоретичного обґрунтування обраної проблеми; необхідністю модернізаційних змін у змісті методичного забезпечення співацького навчання (на уроках мистецтва та в позаурочній діяльності) та недостатньою розробкою даного питання в контексті формування мистецького світогляду.

У контексті означеного вагомої актуальності набуває тема дисертаційного дослідження Дун Хао «Формування мистецького світогляду підлітків у процесі співацького навчання».

Зв'язок роботи з науковими програмами, темами, планами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри хореографії та музично-інструментального виконавства ННІ культури і мистецтв Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка і становить складову комплексного дослідження з тем «Україна у світовому мистецькому просторі: діалог культур» (Державний реєстраційний номер 0119U103419 від 01.2019р. до 12.2021р.) та «Теорія та

методика підготовки фахівців у контексті інноваційного розвитку мистецької освіти» (Державний реєстраційний номер 0122U000265 від 01.2022 р. до 12.2024 р.). Тему дисертаційного дослідження «Формування мистецького світогляду підлітків у процесі співацького навчання» затверджено рішенням Вченої ради Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка від 23.12.2019, протокол № 5 та уточнено від 22.10.2021, протокол № 3.

Найбільш істотні наукові результати, що містяться в дисертації.

Розроблено поетапну експериментальну методику формування мистецького світогляду підлітків у процесі співацького навчання, що складається з трьох етапів (експонувально-мотиваційного, пізнавально-оцінювального та продуктивно-творчого) та передбачає впровадження педагогічних умов (забезпечення єдності теоретичної обізнаності підлітків і практичної співацької діяльності; реалізація художньо-діалогічної взаємодії між учасниками освітнього процесу; створення позитивно-довірливої гедоністично спрямованої атмосфери співацьких занять та принципів). Розроблено й теоретично обґрунтовано компонентну структуру формування мистецького світогляду підлітків у процесі співацького навчання. Серед істотних результатів зауважимо визначену автором структуру мистецького світогляду підлітків, що являє собою системне поєднання таких компонентів, як: мотиваційно-спонукальний, який характеризується наявністю стійкої зацікавленості підлітків співацькою діяльністю; аналітично-оцінювальний, який визначається спроможністю учнів до вивчення й оцінювання явищ вокально-хорового мистецтва; результативно-інтерпретаційний, що показує можливість підлітків виявляти себе у продуктивній співацькій діяльності.

Нові факти, одержані здобувачем.

У дисертації Дун Хао уперше визначено сутність, зміст, структуру, функції мистецького світогляду, а також критерії, показники та рівні його сформованості як індивідуально-особистісного утворення, що визначає готовність учня до самоосвіти, підвищення його власного загальноосвітнього рівня і передбачає не тільки накопичення інформації, але й уміння узагальнювати широкий аспект явищ задля формування власного погляду на навколишню дійсність; розроблено, теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено методику формування мистецького світогляду, що базується на відповідному теоретико-методологічному підґрунті.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, опублікованих працях.

На підставі аналізу тексту дисертації можемо констатувати обґрунтованість її наукових положень та висновків, оскільки вони спираються на низку методологічних підходів, оригінальних методичних принципів та сукупність дослідницьких методів. Серед останніх визначимо *теоретичні* – аналіз, систематизація й узагальнення філософської, психологічної, педагогічної, музикознавчої літератури з метою визначення та аргументування основних понять: «мистецький світогляд», «мистецький світогляд підлітків у процесі співацького навчання», розкриття специфіки навчання співу вчителем в учнівській аудиторії та поза нею, розробки й обґрунтування методики формування мистецького світогляду підлітків у процесі співацького навчання; *емпіричні* – педагогічне спостереження, анкетування, тестування, бесіда, інтерв'ювання, педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний та контрольний його етапи) – задля з'ясування результативності експериментальної роботи; *статистичні* – для опрацювання, порівняння результатів експериментального дослідження з метою підтвердження їх достовірності; *наукової екстраполяції* – для поширення висновків щодо методичного забезпечення формування мистецького світогляду підлітків у процесі співацького навчання.

Про обґрунтованість наукових результатів дослідження свідчить їх апробація на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях: «Проблеми мистецько-педагогічної освіти: здобутки, реалії та перспективи» (Суми, 18-19 травня 2022 року), «Topical issues of modern science, society and education» (Kharkiv, October 3-5, 2021), «Інноваційний розвиток науки та освіти: глобальний та національний тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 9 вересня 2021р.); «Інновації в освіті і педагогічна майстерність учителя-словесника» (Суми, 29-30 жовтня 2021 року).

Значення для науки і практики отриманих результатів.

Обґрунтовані результати дисертаційного дослідження Дун Хао у своїй сукупності розв'язують актуальну наукову проблему. Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в тому, що його теоретичні позиції та методичні винайдення можуть бути використані під час підготовки студентів педагогічних університетів до мистецької роботи зі школярами; в

оновленні змісту уроків мистецтва та позаурочної роботи; у доцільності використання розроблених критеріїв і показників сформованості мистецького світогляду у практиці оцінювання виконавських досягнень здобувачів освіти; в оновленні робочих програм, написанні навчальних і методичних посібників.

Оцінка змісту та завершеності дисертації.

У вступі доведено актуальність та доцільність кваліфікаційної наукової праці, презентовано науковий апарат дослідження, його наукову новизну, практичне значення та структуру.

У першому розділі висвітлено теоретичні основи формування мистецького світогляду підлітків, зокрема здійснено теоретичний аналіз досліджень мистецького світогляду особистості, розглянуто співацьке навчання учнів підліткового віку як предмет педагогічного аналізу, розкрито сутність, зміст, структуру та функції мистецького світогляду підлітків.

У другому розділі обґрунтовано методику формування мистецького світогляду підлітків у процесі співацького навчання. Не викликають зауважень її складові: наукові підходи, принципи, педагогічні умови та методи формування мистецького світогляду учнів підліткового віку.

У третьому розділі докладно висвітлено перебіг експериментально-дослідної роботи з формування мистецького світогляду підлітків у процесі співацького навчання. Привертає увагу оригінальна методика діагностики рівнів сформованості мистецького світогляду підлітків, докладний опис результатів експериментальної перевірки методики формування мистецького світогляду підлітків у процесі співацького навчання. Таблиці та рисунки вдало унаочнюють результати дослідження.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

У цілому позитивно оцінюючи результати кваліфікаційної праці Дун Хао, висловимо деякі зауваження та побажання.

1. Здійснюючи теоретичний аналіз досліджень мистецького світогляду особистості, варто було би звернутися й до сучасного наукового дискурсу зарубіжних країн, не обмежуючись класичною філософською думкою.

2. Вважаємо, що більш детальний аналіз психофізіологічних особливостей підліткового віку сприяв би глибшому усвідомленню процесу формування мистецького світогляду підлітків.

3. Зважаючи на вагомість здобутків дисертанта, варто було ширше представити їх опис у науковій новизні роботи.

Повнота викладення матеріалу дисертації в наукових публікаціях.

Основні теоретичні положення й висновки дослідження представлено у 8 одноосібних публікаціях автора, з них 3 статті в наукових фахових виданнях України, 1 – у науковому зарубіжному виданні, 4 праці апробаційного характеру. Аналіз наукових робіт здобувача, що вказані у списку опублікованих праць за темою дисертації, дає можливість стверджувати, що опубліковані роботи повною мірою відображають основні положення та висновки дослідження.

Висновок про відповідність кваліфікаційної наукової праці чинним вимогам.

Дисертація Дун Хао «Формування мистецького світогляду підлітків у процесі співацького навчання» на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) є актуальним, ґрунтовним, оригінальним і завершеним науковим дослідженням, має наукову новизну, теоретичне і практичне значення.

У кваліфікаційній праці представлено теоретичне обґрунтування та запропоноване нове розв'язання проблеми формування мистецького світогляду підлітків у процесі співацького навчання. Обґрунтовано актуальність досліджуваної теми, визначено сутнісний зміст основних понять дослідження. Результати дисертаційного дослідження засвідчили успішність вирішення поставлених завдань, основні положення дисертації мають наукову новизну і пройшли достатню апробацію. Методичний контент роботи повністю відповідає спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Викладене вище дозволяє зробити висновок про те, що дисертація Дун Хао «Формування мистецького світогляду підлітків у процесі співацького навчання» є самостійним завершеним дослідженням, що відповідає чинним вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор Дун Хао заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі

спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) галузі знань 01
Освіта/Педагогіка.

Рецензент:

доктор педагогічних наук, професор
завідувач кафедри педагогіки
Сумського державного педагогічного
університету імені А.С.Макаренка

Марина БОЙЧЕНКО

